

De nye trepartsforhandlinger

Skrevet af: **Bent Gravesen** | Offentliggjort: 15. oktober 2011

Den trepartsaftale, som S og SF foreslog i *Fair Løsning*, var længe inden valget fjernet fra det politiske landkort. Med tilbagetrækningsreformen havde Margrethe Vestager og Claus Hjort Frederiksen uigenkaldeligt gjort det politisk umuligt, at en ARF-regering kunne indgå en trepartsaftale med bl.a. fagbevægelsen om "at arbejde 12 minutter mere" for at bevare efterlønnen. Denne politiske realitet blev bøjet i neon, da S-SF-alliancen efter valgnederlaget dannede en ARF-regering, der havde ødelæggelsen af efterlønnen og en helt anden trepartsforhandling på sit program. Og dermed er dagsordenen for trepartsforhandlingerne radikalt ændret. Det er nogle helt andre trepartsforhandlinger, som den nye regering lægger op til.

Kvantitativ forskel

Ved første øjekast springer forskellen på de gamle og de nye trepartsforhandlinger ikke så tydeligt i øjnene. På ét punkt ligner de nye trepartsforhandlinger de gamle. Både i den gamle og de nye plan for trepartsforhandlinger vil regeringen have fagbevægelsen til at levere i form af øget arbejdsudbud og forbedringer på de offentlige finanser. Umiddelbart kan det se ud som om, at forskellen er rent kvantitativ. I *Fair Løsning* skulle de 12 minutters ekstra arbejde forbedre holdbarheden på de offentlige finanser med 15 mia. kr. årligt. I regeringsgrundlaget skal der kun skaffes 4 mia. kr. i forbedring af holdbarheden på de offentlige finanser gennem en trepartsaftale. Uden at regeringen direkte begrundet det på den måde i regeringsgrundlaget begrundes dette skift fra 15 til 4 mia. kr. tydeligvis i, at tilbagetrækningsreformens ødelæggelse af efterlønnen ifølge finansministeriet vil kunne forøge holdbarheden af den offentlige økonomi med 10-11 mia. kr. årligt, hvis det lykkes at øge den samlede beskæftigelse med mindst 140.000 inden 2020.[\[1\]](#)

Det ligger endvidere som en forudsætning for trepartsforhandlingerne, at hvis arbejdsmarkedets parter kan øge arbejdsudbuddet, så det brutto forbedrer de offentlige budgetter med mere end 4 mia. kr. om året, er det muligt at aftale at investere det, der ligger udover de 4 mia. kr. årligt i disse reformer (og eventuelt andet, der aftales).

Kvalitativ forskel

Forskellen mellem trepartsforhandlingerne i *Fair Løsning* og i regeringsgrundlaget er først og fremmest kvalitativ. I *Fair Løsning* kunne fagbevægelsens redde efterlønnen, hvis den leverede varen ved trepartsforhandlingerne. I den nye trepartsaftale er det modsat en forudsætning, at efterlønnen ødelægges for meget store lønmodtagergrupper. I stedet kan fagbevægelsen og arbejdsgiverne få "arbejdsmarkeds- og uddannelsesinitiativer i bredeste forstand" for 4 mia. kr. om

året, hvis de via øget arbejdsudbud forbedrer de offentlige budgetter med netto 4 mia. kr. om året. Hertil kommer, at selve dagsordenen for de nye trepartsforhandlinger er ændret sammenlignet med trepartsforhandlingerne i Fair Løsning.

Ændret dagsorden

I Fair Løsning lagde S og SF op til forhandlinger om en relativ bred vifte af redskaber til at øge arbejdsudbuddet. Dengang blev der bl.a. lagt op til forhandlinger om følgende temaer: øget arbejdstid, fastholdelse af seniorer bl.a. gennem forbedringer af efterlønsordningen, veksling af efterlønsrettigheder med kompetencegivende efter- og videreuddannelse på dagpengeydelse, bedre uddannelse af arbejdsstyrken, førtidspension, fleksjob, arbejdsmiljø, social ansvarlighed, social dumping, genopretning af den danske flexicurity gennem arbejdsmarkedsreform, a-kasse-organisering af fleksjobbere, ændret beskatning af a-kasse-kontingenter, mv.

I de kommende trepartsforhandlinger er denne dagsorden både blevet begrænset og ændret. Nogle temaer er taget af trepartsbordet, og nye temaer er kommet til. I regeringsgrundlaget står det f.eks. klart, at den nye regering har frataget arbejdsmarkedets parter muligheden for at bidrage til at skaffe de 4 mia. kr. til forbedring af de offentlige finanser gennem en fleksjob- og førtidspensionsreform. Ifølge regeringsgrundlaget skal en førtidspensions- og fleksjobreform i stedet være med til at skaffe andre 7 mia. kr. til forbedring af de offentlige finanser. Hvor meget og hvordan den nye regering vil skaffe penge til øget holdbarhed gennem en førtidspensions- og fleksjobreform, står der intet om i regeringsgrundlaget. Før valget var både RV og S f.eks. positive over for at spare 1,4 mia. kr. ved at nedsætte fleksjobbernes løn. Men om det nu er regeringens politik, er ikke afklaret i regeringsgrundlaget.

Regeringsgrundlaget er ikke særlig entydigt, når det gælder de temaer, der er fjernet fra trepartsforhandlingerne. Regeringsgrundlaget lægger op til, at regeringen selv vil plukke de lavt- (og højt-)hængende frugter, når det gælder om at udvide arbejdsstyrken gennem bedre integration, forebyggelse, uddannelse og international rekruttering. Men dermed udelukkes det formodentlig ikke, at disse temaer kan komme på dagsordenen under trepartsforhandlingerne. Men overordnet set vil fagbevægelsens interesse for og spillerum i forhandlingerne på disse temaer unægtelig blive meget mindre, end der var lagt op til i Fair Løsning.

Regeringsgrundlaget indebærer, at regeringen selv - uden trepartsforhandlinger - vil gennemføre "reformer af aktivering, kontanthjælp, fleksjob, førtidspension, international rekruttering, uddannelse, forebyggelse, integration mv.", som - udover de 4 mia. kr. årligt fra trepartsforhandlingerne - skal udvide arbejdsstyrken med 28.000 personer og forbedre de offentlige finanser med omkring 7 mia. kr.

Men er alle disse emner så dermed bandlyst fra trepartsforhandlingerne? For nogle temaers vedkommende nej og for andre formodentlig ja (i praksis).

Løntilbageholdenhed og lønkonkurrenceevne

Det måske mest afgørende nye er, at regeringen har udpeget lønstyring og løntilbageholdenhed som prioriterede redskaber til at skabe vækst og sat redskaberne på trepartsforhandlingernes dagsorden:

"Lønkonkurrenceevne: Danmark skal forbedre sin lønkonkurrenceevne over for udlandet."

"Det nytter ikke noget, at vores varer er dyrere end varer fra andre lande, som er mindst lige så dygtige som os. Omkostningsniveauet skal være rimeligt. Danske lønmodtagere har før vist, at de i en krise er parate til at være tilbageholdende. Det har vi brug for igen. Behovet for at forbedre dansk lønkonkurrenceevne over for udlandet vil derfor indgå i regeringens kommende trepartsdrøftelser med lønmodtagerne og arbejdsgiverne. Vi skal stå sammen om at genoprette dansk økonomi og skabe ny vækst."

Både Helle Thorning Schmidt og Ole Sohn har gentagne gange sammenlignet de kommende trepartsforhandlinger med henholdsvis 'helhedsløsningen' i 1963, hvor Krag-regeringen indførte ATP i forbindelse med et indgreb i overenskomsterne og forlængede overenskomster et år og "Fælleserklæringen af 8. december 1987" om løntilbageholdenhed ('jobfest i stedet for lønfest') og arbejdsmarkedspensioner på hele arbejdsmarkedet, som blev indgået mellem Schlüter-regeringen, LO, FTF, SALA og DA. Dermed er hele den danske model sat på trepartsforhandlingernes dagsorden. Men det konkrete indhold og setup for forhandlingerne er endnu meget uklart.

Det eneste sikre er, at sammenligningerne med helhedsløsningen i 1963 eller Fælleserklæringen i 1987 er meget lidt brugbare til at beskrive konturerne af de kommende trepartsforhandlinger.

Helhedsløsningen i 1963 kom på baggrund af et massivt lønpres fra arbejdspladserne og fagbevægelsen. De kommende trepartsforhandlinger finder sted på baggrund af en lønudvikling, der er gået næsten helt i stå. Helhedsløsningen greb ind over for hovedorganisationernes lønfastsættelse med en lovdikteret overenskomstforlængelse.

Helhedsløsningen var indkomspolitik, som samtidig greb ind over for den øvrige private og offentlige lønfastsættelser samt over for avancer og andre indkomster. I dag er der ikke just dækket op til indgreb over for hverken andre lønninger,

kapitalgevinster, virksomhedsoverskud, avancer, etc. På lønområdet deltager hovedorganisationer slet ikke længere i selve lønfastsættelsen, og de fleste centrale overenskomstparter gør det kun indirekte. Kun på normallønsområdet sker der en vis central løndannelse. Det er derfor mere end svært at se, hvordan trepartsforhandlinger - efter overenskomstforhandlingerne - skal kunne bidrage til at styre lønudviklingen på overenskomstområdet.

Det er også svært at se lighederne mellem de kommende trepartsforhandlinger og Fælleserklæringen i 1987. Fælleserklæringen tog afsæt i en økonomi med mangel på opsparing og satte øget privat pensionsopsparing på dagsordenen. I dagens økonomi er et af problemerne et for stort uanvendt opsparingsoverskud, hvor øget pensionsopsparing blot vil mindske den private efterspørgsel og beskæftigelse, samtidig med, at det vil muliggøre en tidligere pensionsbaseret tilbagetrækning som erstatning for/supplement til den ødelagte efterløn.

Regeringsgrundlaget sender derfor en række uklare signaler om at ville satse snævert på at sænke virksomhedernes lønomkostninger ved at bremse en lønudvikling, der i forvejen er på nulpunktet. Det er svært at se, hvordan regeringen forestiller sig, at trepartsforhandlingerne skal handle om andet end en bekræftelse af, at overenskomstparterne stadig er enige om at satse på reallønsfremgang med 'jobfest frem for lønfest'.

Arbejdsmarked og uddannelse

Grundlæggende er det politiske set up for trepartsforhandlingerne, at *arbejdsmarkedets parter* skal levere et øget arbejdsudbud og 4 mia. kr. til at finansiere *regeringens* arbejdsmarkeds- og uddannelsesinitiativer. Dét er der som udgangspunkt ikke meget 'aftale' eller 'noget-for-noget' i. Når efterlønnen ikke længere er der som 'betaling' til fagbevægelsen, er det forhandlinger, hvor regeringen kræver ind, og arbejdsmarkedets parter skal levere uden at få noget til gengæld. Dette set up og denne rollefordeling understreges af, at både arbejdsmarkeds- og uddannelsesinitiativer i regeringsgrundlaget beskrives som rene Christiansborg-reformer. Det ligner ikke tegningen til en god trepartsaftale.

Derfor må det realistisk forventes, at regeringen i trepartsforhandlingerne er parat til at give arbejdsmarkedets parter indflydelse på de uddannelses- og arbejdsmarkedspolitiske initiativer, som de 4 mia. kr. skal bruges til. Men der er lagt op til en række komplicerede forhandlinger om samspillet mellem trepartsforhandlinger og Christiansborg-forhandlinger, da både arbejdsmarkedets parter og regeringen her har vitale interesser på spil, hvad angår timing og 'ejendomsretten' til forbedringer af de offentlige finanser.

I regeringsprogrammet fremlægges der kun nogle spredte overskrifter for en ny

arbejdsmarkedspolitik:

"Regeringen vil:

- Fremrykke aktiveringen af dagpengemodtagere og arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere og samtidig sikre bedre hjælp til løse de ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtageres forskelligartede problemer.*
- Sikre at større organisatoriske ændringer på beskæftigelsesområdet forberedes grundigt og annonceres i god tid. Regeringen vil indgå dialog med de relevante parter om eventuelle ændringer af organiseringen af beskæftigelsesindsatsen.*
- Søge refusionen på beskæftigelsesområdet ændret, så der lægges mere vægt på resultater frem for efterlevelse af proceskrav.*
- Skabe flere frihedsgrader i beskæftigelsesindsatsen, så den bliver mere jobnær og tager udgangspunkt i den enkelte lediges behov.*
- Arbejde for, at dobbeltarbejde mellem a-kasserne og jobcentrene undgås.*

Eventuelle merudgifter forbundet hermed finansieres af trepartsforhandlingerne."

Man kan ikke af regeringsgrundlaget se, om regering som start på trepartsforhandlingerne vil fremlægge et konkret udspil til en hårdt tiltrængt arbejdsmarkedspolitiske reform. Men skal der komme den nødvendige reform ud af forhandlingerne, synes dette at være helt nødvendigt. Ellers risikerer man, at der kommer forhandlinger, som alene handler om finansieringen af mere og bedre uddannelse.

Førtidspension og fleksjob

Selv om der er masser af punkter i en reform af førtidspension og fleksjob, som i den grad involverer arbejdsmarkedets parter, vil regeringen slet ikke selv sætte det på dagsordenen ved trepartsforhandlingerne, men alene forhandle det med V og K. Set fra fagbevægelsens side rummer dette ikke blot den ulempe, at initiativer på dette område ikke kan tælles med som afskrivning på regningen på de 4 mia. kr. Det rummer også en række indholdsmæssige ulemper. F.eks. afskriver regeringen sig muligheden for at få arbejdsgiverne til at tage medansvar for at sikre tilstrækkeligt mange fleksjob til de mange tusinde arbejdsløse fleksjobbere. Det kan f.eks. ske gennem pisk og gulerod til arbejdsgiverne via et særligt CSR-bidrag, som foreslået i Fair Løsning. Derudover fjerner det fagbevægelsens direkte adgang til at påpege, hvorledes den af V og K foreslåede fleksjobreform vil undergrave en ordentlig

overenskomstmæssig aflønning af fleksjobberne og i øvrigt indføre et begreb om 'effektive timer' på arbejdsmarkedet, som vil være ren gift for enhver overenskomstmæssig regulering af arbejdstiden.^[2] Selv hvis ikke den økonomiske gevinst kan regnes med til de 4 mia. kr., som arbejdsmarkedets parter skal levere, kan fagbevægelsen derfor se en interesse i at kræve specielt fleksjob sat på trepartsforhandlingernes dagsorden. Som regeringsgrundlaget ligger nu, er dette ikke udelukket, men kræver til gengæld, at fagbevægelsen (og arbejdsgiverne) tager initiativet.

Dagpengereform reelt udelukket

Noget tilsvarende gælder for dagpengeområdet. I Fair Løsning foreslog S og SF, at en ny regering skulle drøfte alternativer til VKO's halvering af dagpengeperioden og fordobling af genoptjeningskravet, og en ny regering skulle lægge op til, at andre og eventuelt økonomisk 'billigere' løsninger end en ren genindførelse af 4 års dagpengeperiode og 26-ugers genoptjening skulle medregnes i de 15 mia. kr., som arbejdsmarkedets parter skulle levere. I regeringsgrundlaget er dette totalt ændret.

Regeringsgrundlaget indeholder et udtalt kompromis mellem RV og de to øvrige partier om, at hele regeringens politik er den dagpengereform, som VKO har gennemført med RV's stemmer. Den eneste ændring er, at den fulde reform gennemføres med en 6 måneders udskydelse. Når VKO's dagpengereform nu er blevet ARF-regeringens politik, indebærer det, at regeringen slet ikke selv sætter dagpengeændringer på dagsordenen for trepartsforhandlingerne. Hvis der skal drøftes dagpengeændringer, skal det ske på initiativ af arbejdsmarkedets parter. Dermed forudsætter regeringsgrundlaget reelt, at arbejdsmarkedets parter enes om at komme med forslag til dagpengeændringer til trepartsforhandlingerne, hvis der skal ske ændringer. Dermed har DA reelt fået vetoret mod dagpengeændringer, en vetoret som DA uden tvivl vil vide at udnytte.

Da trepartsforhandlingerne heller ikke på anden måde lægger op til, at arbejdsgiverne skal 'betale og levere', jf. nedenfor, er det mere end svært at se, hvordan DA skulle kunne presses til en deal om dagpengereform.

Da fagbevægelsen - og DA - ydermere skal betale 'fuld pris' for eventuelle dagpengeforbedringer i form af milliardforbedringer af den offentlige økonomi udover de 4 mia. kr. må enhver tanke om at få DA med på en reform anses for aldeles urealistisk og meget lidt attraktivt for fagbevægelsen.

Endelig er det sådan, at regeringen vil skulle forhandle internt om et eventuelt ja til en dagpengereform, hvis arbejdsmarkedets parter mod forventning skulle fremlægge forslag ved trepartsforhandlingerne. I så fald må det forventes, at RV som udgangspunkt vil være imod ændringer, der forbedrer de arbejdsløses økonomiske

tryghed. Kun udsigten til helt at gå glip af en aftale om øget arbejdsudbud og en nettoforbedring af holdbarheden af de offentlige finanser kan teoretisk set tænkes at rokke ved den position.

Den nærliggende konklusion er derfor, at det er meget svært at se, hvordan det kan undgås, at VKO's dagpengereform vil blive gennemført fuldt og helt med et halvt års forsinkelse. Dét er regeringens oplæg til trepartsforhandlingerne på dagpengeområdet.

Trepartsforhandlinger viger for overenskomstforhandlinger

Regeringen har valgt at imødekomme et krav fra DA og DI om at udskyde trepartsforhandlingerne til efter overenskomstforhandlingerne på det private arbejdsmarked. DA og DI ønskede ikke at forhandle nye overenskomster under politisk pres fra regeringen om at skaffe løsninger på områder som 'mere arbejde' og social dumping og ønskede i det hele taget ikke at forhandle med en ukendt regning fra Christiansborg undervejs. Nu har DA og DI fået deres vilje.

Trepartsforhandlingerne er udskudt til efter overenskomstforhandlingerne, og det er blevet meget uklart, om der overhovedet er nogen regning til arbejdsgiverne.

Taberne i dette spil er først og fremmest fagbevægelsen. Fagbevægelsen havde f.eks. en klar interesse i, at trepartsforhandlingerne på forhånd havde givet overenskomstparterne en mere eller mindre bunden opgave at aftale tiltag, der kunne sikre effektivt mod social dumping, hvis ikke det skulle ske ved lovgivning, sådan som overenskomstaftalerne om barselsfonde i sin tid også blev forhandlet under en stående trussel om lovgivning på området.

Med det nuværende setup, hvor trepartsforhandlinger er udskudt til efter overenskomstfornyelsen, og hvor dagsordenen for disse forhandlinger, risikerer fagbevægelsen at blive påvirket direkte negativt i forhold til både overenskomstforhandlinger og trepartsaftaler. Først risikerer fagbevægelsen ved overenskomstforhandlingerne at sidde over for arbejdsgiverorganisationer, der er ekstraordinært påholdende i forhandlingerne, fordi de ønsker at gardere sig mod en efterfølgende 'regning' fra regeringen og Folketinget via trepartsforhandlingerne. Dernæst stilles fagbevægelsen over for at skulle vælge, om man ønsker at løfte bestemte krav ved overenskomstbordet eller ved de efterfølgende trepartsforhandlinger. Aftalekutyemen ved overenskomstforhandlingerne er nemlig den, at hvis en af parterne har rejst et krav ved overenskomstforhandlingerne, skal det afhandles endeligt i overenskomstforhandlingerne. Det betyder f.eks., at hvis fagbevægelsen rejser krav om kædeansvar i overenskomsterne som et værn mod social dumping og ikke kommer igennem med det, vil kutyemen tilsige, at fagbevægelsen dermed afstår fra at bruge det andet skud i bøssen ved at gå til politikerne og bede om en politisk løsning på problemet.

Det er derfor naturligt, at både LO og en række LO-forbund allerede nu har rejst krav om, at der som minimum sker en afklaring af, hvad trepartsforhandlingerne skal handle om (og hvad der er regeringens udspil), inden overenskomstforhandlingerne for alvor går i gang. Om regeringen vil imødekomme dette krav, foreligger der ingen meldinger om endnu.

Arbejds miljø og forebyggelse

Regeringens egne ambitioner på arbejdsmiljøområdet er ifølge regeringsprogrammet ikke-eksisterende. Regeringsprogrammets afsnit om arbejdsmiljøpolitik er helt fraværende. Arbejds miljø optræder kun under dæknævnet 'forebyggelse' og 'forebyggelse af arbejdsevnetab' i forbindelse med trepartsforhandlingerne.

Dette dækker formodentlig over mindst to ting. For det første har arbejdsmiljø ikke været vigtigt for nogen af de centrale forhandlere. Den totale udeladelse afspejler formodentlig dette. For det andet har de tre partier haft forskellige ambitioner (og politikker) på arbejdsmiljøområdet, som tilsammen har gjort det bekvemt - mere for nogen, end for andre - at droppe arbejdsmiljøpolitikken og overlade den til fagbevægelsens eventuelle initiativ ved trepartsforhandlingerne. De radikale har mig bekendt er ingen særlige arbejdsmiljøambitioner. De radikale er derfor godt tilfredse med 'det brede samarbejde' i arbejdsmiljøforligskredsen. Derfor er det politisk logisk, at RV sidder på hænderne. I Socialdemokratiet gjorde Helle Thorning Schmidt (så vidt jeg ved med opbakning fra LO's ansvarlige på området) det til en bunden opgave at indgå arbejdsmiljøforlig med VKO inden valget, selv om der ikke var skygge af udsigt til et forlig med progressive perspektiver for arbejdsmiljøet. SF har derimod en række ambitioner og krav til en ny regerings arbejdsmiljøpolitik, som altså ikke er kommet igennem - endnu.

For fagbevægelsen synes det derimod oplagt at bringe arbejdsmiljøet offensivt på banen ved trepartsforhandlingerne. Men her kan de interne uenigheder i fagbevægelsen - om både arbejdsmiljøpolitikens indhold og om strategien - risikere at blokere for udnyttelsen af disse muligheder.

International rekruttering og social dumping

Hvad angår "international rekruttering" og "social dumping" lægger regeringsgrundlaget formodentlig op til en opdeling mellem trepartsforhandlinger og Christiansborg-forhandlinger. International rekruttering/social dumping på hovedparten af LO-området (bygge- og anlæg, landbrug, gartneri, service, mv.) vil formodentlig blive trepartsstof. Mens det modsat på FTF- og AC-området (IT, forskning, mv.) formodentlig vil blive klaret på Christiansborg. Den fulde dagsorden for kampen mod social dumping forsvinder således fra trepartsbordet.

Afslutning

Det er ikke blot sikringen af efterlønnen, der er strøget fra dagsordenen for de nye trepartsforhandlinger. Det samme er en dagpengereform, der kan øge trygheden på arbejdsmarkedet, og uden en særlig indsats fra fagbevægelsen er fleksjobbernes fremtid heller ikke et emne ved trepartsforhandlingerne. I stedet er efterløn, dagpengereform og fleksjobbernes fremtid blevet udskiftet med et endnu uklart tema om endnu mere opbremsning af lønudviklingen end de nuværende historisk lave lønstigninger.

Det, der ved første øjekast kan se ud som et langt mindre krav til arbejdsmarkedets parter - 4 mia. i stedet for 15 - viser sig ved nærmere eftersyn at være en trepartsdagorden, hvor fagbevægelsen og lønmodtagerne på forhånd er udpeget som dem, der skal levere - i værste fald først ved overenskomstbordet, dernæst ved trepartsforhandlingerne og sidst ved førtidspensions- og fleksjobforhandlingerne i Folketinget.

Hvis ikke det skal resultere i ensidig lønmodtagerbetaling, må treforhandlingerne nødvendigvis fra starten handle om at indholdet af den arbejdsmarkedspolitik og de uddannelsesinitiativer, som regeringen forlanger 4 mia. kr. til ved trepartsbordet.

Men meget tyder på, at regeringens oplæg til forhandlingerne vil lægge en alt for stor del af ansvaret for at formulere kravene til den nødvendige arbejdsmarkedsreform til fagbevægelsen. Derfor påhviler der fagbevægelsen et stort ansvar for at inspirere og presse regeringen både før og under forhandlingerne - både åbent og uformelt.

[1] I 2010 var den samlede beskæftigelse. I Finansministeriets beregninger over tilbagetrækningsreformen effekt på holdbarheden af de offentlige finanser, antages det, at efterspørgslen og beskæftigelsen vokser i takt med befolkningsvæksten og bedre konjunkturer, således at ledigheden frem mod 2020 vil ligge omkring det skønnede strukturelle niveau på ca. 3½ pct. af arbejdsstyrken. Inklusive aftalen om senere tilbagetrækning ventes beskæftigelsen i 2020 at være knap 30.000 eller ca. 1 pct. lavere end i 2008, hvor den var 2.857.565. Det svarer til 2.828.989. Dermed skal beskæftigelsen stige med ca. 144.000 fra 2010 til 2020, hvis ødelæggelsen af efterlønnen skal have den beregnede effekt på den offentlige økonomi.

[2] V og K har foreslået, at fleksjobbere kun skal aflønnes for de effektive timer. Derfor skal der ikke blot aftales et ugentligt timetal, men der skal også forhandles om, hvor mange 'effektive' timer, der er tale om. Hvis en fleksjobber ansættes f.eks. 18,5 timer, men ikke kan arbejde mindst ligeså effektiv som andre i et tilsvarende job, kan lønnen sættes ned til de 'effektive timer'. Arbejdsgiveren kan f.eks. mene, at der kun er 12 effektive timer, og lønnen bliver dermed en deltidsløn for 12 timer.

Hvis et begreb om effektive timer finder vej til overenskomstdækket arbejde, vil det betyde, at arbejdsgivere får gode argumenter for, at også andre end fleksjobbere kun skal have løn for 'effektive timer'!